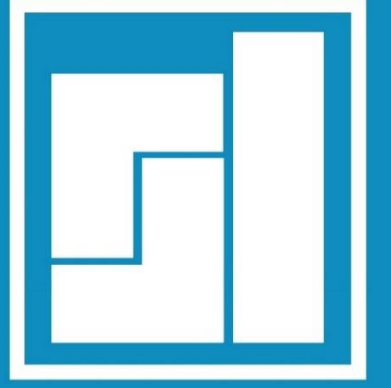

Din ve İnsan Dergisi

Journal of Religion and Human - مجلة الدين والإنسان

Cilt: 3

Volume: 3

المجلد: ٣

Sayı: 5

Issue: 5

العدد: ٥

Haziran 2023

June 2023

حزيران: ٢٠٢٣

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

ISSN: 2980-1117

Din ve İnsan Dergisi

مجلة الدين والإنسان - Journal of Religion and Human

ISSN: 2980-1117

Din ve İnsan Dergisi, uluslararası bilimsel hakemli bir dergidir.
Journal of Religion and Human is an international scientific peer-reviewed journal.

مجلة الدين والإنسان مجلة علمية دولية محكمة

Kapsam: Dini, İslami ve Sosyal Araştırmalar.

Scope: Religious, Islamic and Social Studies.

المجال: الدراسات الدينية والإسلامية والاجتماعية

Yayın Dili: Türkçe, Arapça, İngilizce.

Language of Publication: Turkish, Arabic, English.

لغة الإصدار: التركية والعربية و الإنجليزية

Periyot: Yılda 2 Sayı (Haziran - Aralık)

Period: Biannually (June - December)

تاريخ الإصدار: مرتان في السنة (حزيران-كانون الأول)

Kuruluş: 2021

Founded in: 2021

التأسيس: ٢٠٢١

Yönetim Yeri ve İletişim Adresi

Management Location and Contact Address

مكان الإدارة و عنوان التواصل

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

Kuzey Ankara Yerleşkesi Şenyuva Mah. Seyhan Cad.

06300 - Keçiören/ANKARA

dinveinsan@hbv.edu.tr

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/dinveinsan>

SAHİBİ

OWNER / مسؤول المجلة

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Adına

Prof. Dr. İlhan ÜZÜLMEZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Rektörü V.

BAŞ EDİTÖR

CHIEF EDITOR / رئيس المحرر

Doç. Dr. Erdem Can ÖZTÜRK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

EDİTÖR YARDIMCISI

ASSISTANT EDITOR / المحرر مساعد

Arş. Gör. Okan UZUNÖZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

ALAN EDİTÖRLERİ

SECTION EDITORS / محررو القسم العلمي

Temel İslam Bilimleri

Basic Islamic Sciences / علوم الإسلام الأساسية

Dr. Öğr. Üyesi Miyase YAVUZ ALTINTAŞ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Ayşenur Elif ÜNAL

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Ayşe Yasemin SAİTOĞULLARI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Mevlüt Sami ERGÜL

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Fatma Zehra ÖZASLAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Muhammed Asım ÖZMEN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Muhammed AŞANTOĞRUL

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Münire Gözde AYGİN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Merve ÇINAR ALTIN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Ümit DÖNGEL

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Felsefe ve Din Bilimleri

Philosophy and Religion Sciences /

الفلسفة وعلوم الدين

Doç. Dr. Tuncay AKGÜN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Abdülvahit ÖZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Mehmet Alperen SAZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

İslam Tarihi ve Sanatları

Islamic History and Arts / تاريخ الإسلام والفنون

Doç. Dr. Talip AYAR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Kübra BALCI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Musa AKBULUT

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

ARAPÇA EDİTÖRLERİ

ARABIC EDITORS / محررو العربية

Doç. Dr. Yaşar DAŞKIRAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Muhammed AŞANTOĞRUL

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

İNGİLİZCE EDİTÖRLERİ

ENGLISH EDITORS / محررو الإنجليزية

**Dr. Öğr. Üyesi Reyhan ERDOĞDU
BAŞARAN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Münire Gözde AYGİN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

REDAKSİYON

REDACTION / التحرير

Arş. Gör. Kübra BALCI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Arş. Gör. Merve ÇINAR ALTIN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

ÖN KONTROL

PRE-CONTROL / التدقيق الأولي

Arş. Gör. Okan UZUNÖZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

MİZANPAJ

LAYOUT / التنسيق

Doç. Dr. Erdem Can ÖZTÜRK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

YAYIN KURULU

BROADCASTING BOARD / هيئة النشر

Prof. Dr. Yakup CİVELEK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Erdem Can ÖZTÜRK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Fatih ÖZKAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Hüseyin AKYÜZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Nurdoğan TÜRK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İPEK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

BİLİM ve DANIŞMA KURULU

SCIENCE and ADVISORY BOARD /

هيئة الاستشارة والمعرفة

Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Abdülmecit İSLAMOĞLU

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Ahmet TANYILDIZ

Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi

Prof. Dr. Ahmet Turan YÜKSEL

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Ahmet YAMAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Bekir TATLI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Prof. Dr. Bilal Kemikli

Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Cahid KARA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Celal Türer

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Engin ERDEM

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Hasan AKKANAT

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Prof. Dr. Hikmet ATİK

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. İbrahim KAPLAN

Izmir Katip Çelebi Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

Prof. Dr. İlhami GÜLER

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Kaşif Hamdi OKUR

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Mehmet Azimli

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Osman DEMİR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Prof. Dr. Recep KILIÇ

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Prof. Dr. Ülfet GÖRGÜLÜ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Prof. Dr. Zülfikar GÜNGÖR

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Doç. Dr. Davut ŞAHİN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Eyüp ÖZTÜRK

Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Doç. Dr. Fatih KOYUNCU

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi

Doç. Dr. Fatih ÖZKAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Fatih TOPALOĞLU

Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Doç. Dr. İbrahim AŞLAMACI

İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Doç. Dr. Mahmud Esad ERKAYA

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Mahmut DEMİR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Mehdi ÇİFTÇİ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Musa BALCI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Mustafa Necati BARIŞ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Ramazan EKİNCİ

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi

Doç. Dr. Safiye KESGİN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Doç. Dr. Sagıp ATLI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Esmâ ÖZTÜRK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih YÜCEL

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

**Dr. Öğr. Üyesi Reyhan ERDOĞDU
BAŞARAN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İPEK
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi

ULUSLARARASI DANIŞMA KURULU

INTERNATIONAL ADVISORY BOARD /

هيئة الاستشارة الدولية

- Prof. Dr. Anwar M. F. Mahmood (Irak)
Prof. Dr. Choi Woo-Won (G. Kore)
Prof. Dr. Dace Balode (Litvanya)
Prof. Dr. Ernest Wolf-Gazo (Mısır)
Prof. Dr. Galip Velu (Mekadonya)
Prof. Dr. Könül Bünyadzade (Azerbaycan)
Prof. Dr. Majeda Omar (Ürdün)
Prof. Dr. Motasem Hamdan (Quds
University)
Prof. Dr. W. M. N. Wan Daud (Malaysian
University of Technology)
Prof. Dr. Najib al-Sudi (Yemen)
Doç. Dr. Aripov Niyazali (Oş Devlet
Üniversitesi)
Doç. Dr. Bakıt Murzaraimov (Kırgızistan
Türkiye Manas Üniversitesi)
Doç. Dr. Omer Awass (American Islamic
College)
Dr. Şumkar Masiraliyev (Oş Devlet
Üniversitesi)

HAKEM KURULU

REFeree BOARD / لجنة الحكم

En az iki hakemin görev aldığı, çift taraflı kör hakemlik sistemi kullanılmaktadır.

Uses double-blind review fulfilled by at least two reviewers.

تعتمد المجلة في التحكيم نظام إخفاء هويات المؤلفين والحكام, وتوظيف حكمين على الأقل

Prof. Dr. Abdurrahman CANDAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Saffet KARTOPU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Ülfet GÖRGÜLÜ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Yusuf BATAR (İnönü Üniversitesi)

Doç. Dr. Ahmet Mekin KANDEMİR (Karabük Üniversitesi)

Doç. Dr. Ali Fidan (Trabzon Üniversitesi)

Doç. Dr. Fatih TOPALOĞLU (Trabzon Üniversitesi)

Doç. Dr. Fatih YÜCEL (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Hakkı KARAŞAHİN (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Doç. Dr. Hilmi KARAAĞAÇ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Mahmud Esad ERKAYA (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

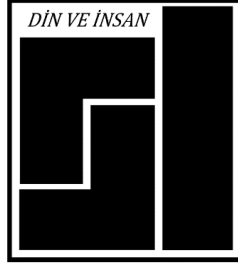
Doç. Dr. Münteha MAŞALI (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Ramazan EKİNCİ (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

Doç. Dr. Üyesi Mustafa Bilal ÖZTÜRK (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi İsa KOÇ (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Dr. Nevfel AKYAR (Milli Eğitim Bakanlığı)

Din ve İnsan Dergisi

مجلة الدين والإنسان - Journal of Religion and Human

İÇİNDEKİLER

المحتويات / CONTENTS

Prof. Dr. Mehmet Kamil COŞKUN- Doç. Dr. Ali BALTACI Dinî Eğilim Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	1-16
Prof. Dr. Osman DEMİR XVIII. Asır Osmanlı Düşüncesinde Rü'yetullah ve Hâfız Sâlih b. Süleymân'ın Rü'yetullaha Dair Risalesi	17-40
Dr. Mıhdar AKTULGA Maniheizm'de Bir Töz Olarak Kötülük ve Kötülük Konusunda İnsanın Konumu	41-60
Dr. Vasfi ABUZİD Ahlak - Makasid İlişkisi, Makasid Düşüncesinin Ahlak İle İhyası	61-80
Nebiye BUDAK Hacı Ahmed b. Seyyid el-Bigavî ve Terceme-i 'Avârifü'l-Ma'ârif'te Semâ' Bahsi	81-104
M. Bekir GÜLTEKİN Kur'an ve Sünnette İdeal Âlimin Şahsiyeti	105-130